GAZETA Wielkiego Xięstwa POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj ***W. Dekera i Spółki.*** **— Redaktor:** ***A. Wannowski.***

№ 38. **We Wtorek dnia 14. Lutego.** **1843.**

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Izba Deputowanych. Posiedzenie z dnia 3. Lutego. — Przedmiotem obrad dzisiejszych był 7my paragraf projektu adressowego, tyczący się spraw Hiszpańskich. Żwawéj spodziewano się dyskussyi; ale nim jeszcze mówca jaki wystąpił, Minister spraw zagranicznych wszedłszy na mównicę, temi odezwał się słowy:

»Panowie! W obecnym stanie rzeczy i wśród okoliczności zaszłych w skutek wypadków Barcelońskich, okoliczności będących teraz przedmiotem delikatnych i chwiejących się układów, zgrzeszyłbym przeciw powinności mojéj, gdybym się w téj chwili w rozbiór spraw hiszpańskich zapuszczać chciał. Powstałyby stąd pewno trudności, zawikłania, nieporozumienia, któreby interessom i stósunkom obudwóch narodów do siebie szkodę przynieść mogły. Później, i spodziewam się niezadługo, wolno nam będzie rozebrać politykę rządu pod względem Hiszpanii; ale w téj chwili, powtarzam, w rozprawę tę zapuszczać się nie mogę. Rząd Króla co do przedmiotu tego zupełnie milczeć będzie.« (Znaczna i ciągła sensacya. — Wielu Deputowanych otacza Pana Salvandy, dopytując się, czy ważna jaka wiadomość z Hiszpanii nadeszła, a wnet roznosi się wieść po całéj sali, że poseł francuzki z Madrytu odwołanym został.)

Pan Corne rozpoczął pomimo to mowę o sprawach Hiszpańskich, na któréj wstępie powiedział: »Wykażę ja bez wątpienia błędy naszéj polityki, ale rzecz tę z takiego uchwycę stanowiska, że układy toczące się między obudwoma narodami nic na tem nie ucierpią.«

Pan Guizot: »Raz jeszcze Izby upraszam, aby się nie dziwiła, że na żadne nagany odpowiadać nie będę, które politykę rządu spotkać mogą.«

Pan Glais Bizoin oświadczył, że w takim stanie rzeczy paragraf cały z adressu wykryślić trzeba; Pan Guizot znów odpowiedział, że nic nie ma przeciwko temu, ale w żadne debaty zapuszczać się nie chce. Pan Berryer także był tego zdania, że albo cały paragraf wymazać należy, albo tę część przynajmniéj, która się tyczy polityki Hiszpańskiéj. Pan Dumont zbijał to zdanie, dowodząc, że paragraf ten nic w sobie nie mieści, coby spór obudwóch narodów powiększyć mogło.

Pan Odilon Barrot był tego zdania, aby wypuścić miejsce tyczące się postępowania Konsula francuzkiego w Barcelonie; bo chociaż P. Lesseps, według jego myśli, jak najzaszczytniéj sobie postąpił, to przecież o wypadkach Barcelońskich tak różne są zdania, że lepiéj będzie, kiedyć żadnych nie ma być dyskussyi, przedmiotu tego wcale nie dotykać. Zaproponował także, aby w miejsce słów: »Monarchia Hiszpańska« napisać: »Konstytucyjna Monarchia Hiszpanii.«

Pan Berryer nastawał na wypuszczenie całego paragrafu, sądząc, że w takim rzeczy stanie ani słowa o polityce rządu powiedzieć nie można, nie podając zarazem broni w rękę obcéj polityce, która za dni kilka nieprzyjacielską stać się może dla Francyi. Gdyby zaś rzeczy tak się miały, że rządy tę obadwa w kollizyą z sobą wnijdą, nie pojmuje, jak można przyjacielskie czynić oświadczenia dla narodu, z którym może za dni kilka wszelkie ustaną związki.

Pan Dumont oświadczył, że kommissya wnosi o przyjęcie całego paragrafu, z jedyną zmianą Pana Barrota, aby napisać: »Konstytucyjny rząd Królowéj Izabelli II.«

W tym sposobie paragraf ten przyjętym został.

Izba wzięła następnie pod rozwagę paragraf osmy, tyczący się praw narodowości Polskiéj.

Pan de Cambacérès zapytał się gabinetu, czyli tenże uczynił już kroki jakie, końcem spełnienia tego tak często już przez Izbę wynurzonego życzenia, i czyli paragraf ten, jeśli przyjętym zostanie, pod ścisłą rozwagę wziąść zamyśla? — Pan Guizot oświadczył, że nic nie ma na to do odpowiedzenia —, poczém paragraf ten przyjętym został.

Paragraf 11sty tyczący się układów względem traktatów handlowych powodem był do krótkiéj rozprawy między P. Grandin a Panem Cunin-Gridaine. Pan Grandin podał poprawkę, według któréj Izba wyraźniejsze wyrzec miała zdanie o protegowaniu przemysłu krajowego. Po niektórych uwagach ministra finansów poprawkę tę cofnięto, i głosowano za paragrafem. — Co do paragrafu 12go na zapytanie Pana St. Priest oświadczył Pan Villemain, że jeszcze w ciągu posiedzenia poda projekt do prawa tyczącego się nauki elementarnéj, poczém bez dalszych dyskussyi tak ten, jako też ostatni paragraf adressu przyjętym został.

Głosowanie nad całym adressem tak wypadło:

Liczba głosujących:	389
Absolutna większość:	190
Za adressem	278 głosów
Przeciw temuż	101 »

Z Paryża, dnia 5. Lutego.

Wczoraj wieczorem o godzinie 9. przyjmował Król wielką deputacyję Izby Deputowanych, która mu adres téjże Izby wręczyła.

Słusznie powątpiewaliśmy wczoraj o prawdziwości pogłosek, obiegających o sprawach hiszpańskich. Nie potwierdziła się żadna z nich; ani bunt w Barcelonie wybuchnął, ani Pana Lessepsa zamordowano, ani P. Hernandez nie wyjechał. Dzienniki urzędowe i dzisiaj jeszcze milczenia przestrzegają, ale Konstytucyjonista zostający, jak wiadomo, z poselstwem hiszpańskiém w ścisłych stosunkach, donosi o obecnym stanie tych spraw, co następuje: »Phare des Pyrénees głosił, że dnia 31. Stycznia dwuch gońców gabinetowych, jeden z Paryża a drugi z Madrytu jadąc, w Barcelonie się zjechało. P. Guizot w istocie dnia 29. Stycznia rządowi madryckiemu Ultimatum przesłał, w którém satysfakcyi dla naszego konsula i odwołania tych nieprzyzwoitych żąda wyrażeń, których dzienniki hiszpańskie przeciw Francyi używały. Ultimatum to dopiero dnia 2. Lutego do Madrytu nadejść mogło. Równocześnie wysłał gabinet madrycki do Sprawującego interesa w Paryżu energiczną notę, w któréj wszelkiego zadość uczynienia odmawia. — Nota ta, będąca odpowiedzią na dawniejszą depeszę Pana Guizota z dn. 15. Stycznia, dn. 1. Lutego rano do poselstwa hiszpańskiego nadeszłą; w dwie godziny późniéj udzielono ją Lordowi Cowley. Poseł angielski wezwał Panu Hernandez, żeby się z wręczeniem noty téj wstrzymał; obawiał się bowiem, żeby stanowisko parlamentarne Pana Guizot podczas obrad nad prawem rewizyjném się nie pogorszyło. Wieczorem dnia następnego, po uchwale paragrafu o prawie rewizyjném, Lord Cowley Pana Hernandez więcéj nie wstrzymywał, a tak odpowiedź gabinetu madryckiego wieczorem o 8. doszła Pana Guizota. Nazajutrz, więc d. 3. Lutego, Pan Guizot odpowiedź tę Rejenta kollegom swoim zakomunikował i postanowio-

no, żeby ministeryum udziału w obradach nad paragrafem dotyczącym Hiszpanii nie brało, P. Salvandy zaś miał być wezwany do przestrzegania milczenia, kiedy dopiero odpowiedzi rządu hiszpańskiego na ultimatum doczekać się chcą. Odpowiedź ta dopiero pojutrze do Paryża nadejść może. — Niepokojące pogłoski o stanie spraw Barcelońskich ztąd zapewne powstały, że bijatyka tam zaszła między żołnierzami i mieszkańcami, w któréj oficera jednego zabito.«

O mowie tronowéj angielskiéj Konstytucyonista tak się wyraża: »Mowa od tronu ani słowa nie powiada o Francyi, ani słowa o Hiszpanii, chociaż z tamtem mocarstwem traktat zerwano a z tém względem traktatu się układają. Mowa o tych przedmiotach milczy, a gabinet angielski ważne ma do tego pobudki. Pan Peel i koledzy jego, pełni ufności w przyrzeczeniu Pana Guizota, radziby unikali wywoływania obrad nad prawem rewizyjném. Zobaczymy, czy się im to uda. Co do Hiszpanii, polityka angielska bateryę swe wtenczas dopiero odsłaniać zwykła, kiedy ognia dawać może; układy dotyczące traktatu handlowego, dzięki niezgrabności Francyi, idą swoim trybem, dla tego Pan Peel oppozycyi narodowéj w Hiszpanii nowych żywiołów dodać nie chce. Wspomni wtenczas o traktacie, kiedy już będzie podpisany; aż do téj chwili na pochwałach rządu hiszpańskiego i Rejenta poprzestać można, przyrzekając mu tylko w każdym razie pomoc Anglii. — U nas właśnie przeciwnie wszystko się dzieje, ale wyznać trzeba, że polityka angielská zręczniejsza.

Z dnia 6. Lutego.

Ostatnie doniesienia z Konstantynopola z d. 23. m. z. opiewają, że Sprawujący interesa Austryi tamże d. 15. Stycznia ministrowi spraw zagranicznych Porty notę przesłał, w któréj go zawiadamia, iż się widzi w konieczności przerwania swych stósunków dyplomatycznych z Portą. Przyczyną tego jest wzbranianie się dywanu względem zadość uczynienia przedstawieniom Austryi dotyczącym spraw co do żeglugi parowéj. Wszakże przekonani jesteśmy, że to małe nieporozumienie przyjaźni między obydwoma mocarstwami nie zakłóci i przybycie Reszyda Baszy wszystko znowu załatwi.

Anglia.

Dzienniki oppozycyjne nie omieszkały naturalnie attakować mowy od tronu, widać jednak, że nie mają wiele co przeciw niéj do powiedzenia. Najwięcéj jéj zarzucają, że żadnego nie obiecuje ulepszenia i rozszerzenia związków handlowych, prócz z Rossyą i Chinami. Rozprawiają także o stósunkach Stanów Zjednoczonych, a z ostatnich oświadczeń Prezesa pod względem obwodu Oregońskiego, jako też z odmówienia wzajemnéj rewizyi okrętów wnoszą, że w Ameryce zawsze jeszcze ten sam co dawniéj panuje duch nieprzyjaźni, nieufności i zazdrości względem Anglii, i że traktat Ashburtoński bynajmniéj tak mocno nie utwierdził przyjaźni między obudwoma narodami, jak to głosi mowa od tronu. Sławę dopiętych w Chinach korzyści dawniejszemu misteryum przypisują, będącemu sprawcą wyprawy Chińskiéj a co do wypadków w Afghanistanie, główny zarzut opozycyi wymierzony teraz przeciw Lordowi Ellenborough, wysłanemu przez teraźniejsze ministeryum w funkcyi Wielkorządcy do Indyi, którego środki wszelkie na pośmiewisko wystawiają, z dołączeniem uwagi, że postępowanie jego wkrótce w parlamencie przedmiotem inkwizycyi stać się musi.

Z Londynu, dnia 27. Stycznia.

W przeszły wtorek odbyło się w Buckingham zgromadzenie konserwatystowskiego stowarzyszenia tamecznego pod przewodnictwem Xięcia Buckingham, które się tém odznaczyło, że przy téj sposobności z większą zgodnością mówiono za utrzymaniem istniejących teraz praw zbożowych, niżeli to dziać się zwykło ostatniemi czasy przy podobnych okolicznościach ze strony torysowskich właścicieli gruntowych.

I w Stirling odbyło się zgromadzenie 1500 osób na korzyść wolnego handlu. W ogólności oburzenie przeciw prawom zbożowym trwa ciągle.

Z tutejszych dzienników okazuje się, że tak Prezydent jak i Senat Stanów Zjednoczonych szczery mają zamiar wcielenia do swéj unii krainy Oregon, do któréj Anglia również rości prawo. Utrzymują jednak niektórzy, że przedłożony w tym względzie Senatowi projekt, nie zostanie zamieniony w prawo, gdyż to spowodowałoby z Anglią nieuchronną walkę.

Z dnia 1. Lutego.

Obecnie zbierają istotnie podpisy, aby księdza Theobalda Mathewa z Corku, »tego Apostoła wstrzemięźliwości« jakim pięknym upominkiem na znak uznania jego zasług co do fizycznego i moralnego dobrego bytu ludu irlandskiego uczcić. Protestanci równie jak katolicy mają w tém udział, a Xiążę Leinster, głowa ślachty irlandzkiéj, stoi na czele tego przedsięwzięcia. Zasługi X. Mathewa są bez wątpienia bardzo wielkie; ale zawsze to pozostanie smutnym znakiem krewkości ludzkiéj, jeżeli występku opilstwa tylko przy pomocy zupełnego wstrzymania się od używania wina i zdrowego piwa uniknąć można. Także Anti-Cornlaw-League w Anglii ma obecnie osobny wydział, który nazwę: »Anti-praw zbożowych herbaciarzy« przybrał i przy napoju chinskim obrady swoje odbywa, a na tych, używając wyrazów Times, zawsze się »bardzo wiele starych bab obojéj płci« znajduje. Ktokolwiek miał szczęście przypatrzenia się zbliska angielskiemu herbacianemu tetotalizmowi, wyznać musi, że jego widowiska wstrzemięźliwości nie bardzo są wabiące; proza żarłoctwa zajęła miejsce poezyi pod ochocenia. Herbata na takich matyngach nie jest bynajmniéj jak na estetycznych wieczorach w naszéj ojczyznie, posiłkiem dusznym, podnoszonym zgrabnie wyciągnionemi rączkami do miodowych ust, aby delikatne metkarytyczne mózgi zaostrzać i czyścić, lecz dla Johna Bulla jest herbata z stósami chleba z masłem ważnym pokarmem ciała, który w znacznéj ilości i w pocie swego czoła spożywa. — Złe języki twierdzą także, iż niekiedy mimo wiedzy i woli wstrzemięźliwych rum lub gin na kształt dzikiéj wody do herbatnicy wpływa.

Z dnia 2. Lutego.

W obydwuch Izbach adress w odpowiedzi na mowę tronową bez długich obrad przyjęto. W Izbie niższéj żadnéj nie wniesiono poprawki.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 28. Stycznia.

Wedle pogłoski, Infant Don Francisco de Paula deputowanym w Saragossie obranym zostanie i słychać, że go nawet Prezesem Izby mianować chcą.

Wszyscy oficerowie, chirurgowie, kapelani i znaczna liczba podoficerów, mających udział w walce na ulicach barcelonskich, posunięci zostali na wyższe stopnie, albo krzyżami ozdobieni. Tylko przewodniczący temu wszystkiemu Generał Halen odszedł z próżnemi rękoma, podczas gdy Generał Zavala, ulubieniec Regenta, posunięty na urząd Generał-Kapitana Walencyi, otrzymał wielki krzyż orderu Karola III. Generał ten przewodniczył odwrotowi z miasta i kazał cytadelę opuścić.

Pomiędzy niższemi klassami ludu panuje tu wielkie wzburzenie, ponieważ chléb przeszło o połowę zdrożał, a to w skutek spekulacyj kilkanastu kapitalistów, którzy wszystko żyto wykupili. Że zaś drogość ta nastała równocześnie z wyniesieniem Pana Mendizabala na godność pierwszego Alkaldy stolicy, nanowo więc mąż ten stał się przedmiotem powszechnéj nienawiści. Rada bowiem municypalna radzić o tém powinna, ażeby cena chleba pewnego, oznaczonego nie przewyższała punktu. Pod rządem nieograniczonym znajdowały się we wszystkich okolicach Hiszpanii wielkie magazyny, żytem napełnione, z których w razie niedostatku potrzeby ludu opatrywano. Ale kortezowie w mądrości swojéj te magazyny zbożowe poznosili.

El Espectador, dziennik rządowy, ogłasza, że przyszłe Kortezy rozstrzygnąć mają wielką kwestyą względem pełnoletności Królowéj ze wszystkiemi jéj skutkami.

Rząd obliczył koszta powstałe w skutek powstania Barcelońskiego na 6 milion. piastrów.

Onegdaj przybył tu Generał Don Antonio van Halen.

Z Barcelony, dnia 23. Stycznia.

Generał Seoane jeszcze nie może otrzymać od municypalności tutejszéj wykazu imiennego osób, zalegających w opłacie kontrybucyi, i dla tego téż nie mógł jeszcze kazać użyć zarządzonych przeciwko nim środków przymusowych. Na każdy nowy rozkaz nadsełania wspomnionéj listy, odpowiada municypalność wybiegiem, który widocznie ma tylko na celu zyskanie czasu. Gdy Generał Seoane odmówił prośbie władzy miejskiéj o jéj uwolnienie, i zarazem znowu w najusilniejszy sposób i wśród pogróżek, zażądał podania sobie owéj listy imiennéj, municypalność proponuje, aby mieszkańcom Barcelońskim przynajmniéj wpierw ogłosić środki przymusowe, jakie ich czekają przy dłuższém ociąganiu się z opłatą przypadającéj na

nich kontrybucyi. Generał Seoane odpowiedział na to, że takowe ogłoszenie zdaje mu się być zupełnie zbytecznem, ponieważ gazety zamieściły już podobne zawiadomienie, tak że już całe miasto zna jego zamiary; kończy tém oświadczeniem, że listę zalegających w opłacie chce i musi mieć w ręku swojém, pod najsurowszą odpowiedzialnością municypalności, najdaléj do d. 21. w wieczór. Nie wiadomo jeszcze, co municypalność, (ayuntamiento) postanowiłe na ten rozkaz, zdaje się jednak być do prawdy niepodobném, aby się w swojéj dotychczasowéj energicznéj postawie utrzymać mogła. Imparcial wspomina jako pogłoskę, że municypalność, stosownie do życzenia znacznéj liczby właścicieli gruntowych, oświadczyła się nareszcie gotową przystąpić wspólnie z kommissyą właścicieli gruntowych do nowego rozdziału jednéj połowy kontrybucyi, i że z tego względu upraszała Generała Seoane jeszcze o 5 dni zwłoki. Złożone do d. 20. summy wynoszą 1,684,000 realów z połowy nałożonéj na klassę przemysłową i handlową, a 429,000 realów z drugiéj połowy jaka przypada na właścicieli gruntowych

Generał Seoane, z mocy swego politycznego urzędowania, zniósł towarzystwo tkaczy i wszelkie inne stowarzyszenia robotników, nietylko w Barcelonie, ale w ogóle w całéj Katalonii.

Niemcy.

Ludność Królestwa Hanowerskiego, według ostatnich obliczeń, wynosi 1,755,592 dusz, i od roku 1839 powiększyła się o 33,485 dusz.

Z Monachium, dnia 27. Stycznia.

Na dzisiejszém posiedzeniu Izby Deputowanych naradzano się nad projektem do prawa względem przywrócenia dawnéj dziedziczności urzędów, który poprzednio do Izby Radców państwa był nadesłany i bezwarunkowo przyjęty. Projekt ten po przeszło trzygodzinnych rozprawach, został większością głosów 61 przeciw 40 odrzucony.

Austrya.

Gazeta Wrocławka donosząc o podaniu komitatu Zagrabskiego do N. Cesarza, dotyczącém polityki przeciw Rossyi (patrz No. Gaz. Poznańsk. 36. str. 784) dodaje, że rzeczone Stany w najpokorniejszéj swéj reprezentacyi o przywrócenie Królestwa Polskiego drogą dyplomatyczną, upraszają.

Rozmaite wiadomości.

(Nadesłano.)

Czy godzi się dzisiaj fundusz W. X. Poznańskiego obracać na budowanie kolei żelaznéj?

(Wyjątek z obszerniejszego artykułu p. t. »*Kilka uwag o naszém położeniu.*«)

Zniesiono w Polsce liberum veto, ale za to nastała, przynajmniéj w Poznańskiém, uprzywilejowana iniciativa, tak, że prawie żaden projekt nie upadnie, czy rządowy — czy prywatny: a chociaż kilku z razu protestuje, projekt w czyn przechodzi i ogół idzie na wodę nie badając piérwéj, aż kiedy uwięźnie. Wiele już u nas podobnych przyjęto, chociaż najczęściéj kto inny go powziął — kto inny przedstawił: ten tu może w niewinnéj, prostodusznéj myśli — tamten w spekulacyi. Tą spekulacyą najczęściéj skierowanie środków ogólnych na korzyść pojedyńczych, lub — co gorsza — oderwanie myśli i serca wyścigami lub obradami połóg góry z Fedra przypominającemi od głównego przedmiotu, którym się nigdy dosyć zajmować nie możem. Czyli cel téj ostatniéj dopięty? Bodajby nie był! ja się jednak lękam, że przynajmniéj w części.

Autór uwag nad art. o stanie chłopów w W. X. Poznańskiém (Przew. R. P. R. 1840. Nr. 20.) choć nie zupełnie temi słowy, ale jednakże zupełnie tę myśl objawia, iż: »bolesno, kiedy rodacy ojczystym językiem błędy nasze wytykają.« Ja przeciwnie myślę, iż stokroć miléj słyszeć je każdego czasu wytknięte po polsku, niźli zapóźno, kiedy już nie są do uniknienia, w języku zwycięzcy, i dla tego używam wyrażeń i otwartośei, jaką mowa brata do rodzeństwa napiętnowaną być powinna. Lecz wróćmy do rzeczy.

Do tego rodzaju projektów należy bezsprzecznie koléj żelazna, a jako wynalazek najnowszych czasów, jako postęp, tak wszystkich opanowała, że nawet Orędownik naukowy, w którego zakres przemysł wcale nie ma wchodzić i co treścią swéj krytyki głównie obscurantyzmowi hołduje, obszerny onéj poświęcił artykuł.

Wiadomo wszakże każdemu, iż koleje żelazne, — jużto dla ogromnych kosztów — jużto dla koniecznych stacyi na każdém zejściu się lub krzyżowaniu — w miejsce dróg zwyczajnych na żaden sposób użytemi być nie mogą: ich jedyném przeznaczeniem, jędyną korzyścią jest łączenie głównych miejsc przemysłu i handlu z głównemi miejscami odbytu. Nasz jedyny dotąd wywóz stanowią surowe ziemiopłody, które się z każdéj piędzi naszéj ziemi zbiera; — miejscem odbytu jest każde najlichsze miasteczko, szczególniéj bliżéj granicy, Noteci lub Warty leżące. Poznań i okolica od niego ku Berlinowi nad szossą lub Wartą się rozciągająca już z tego względu wiele ma korzyści i dla tego zawsze wyższe bierze ceny, a sejm podług planu koléj żelazną jeszcze tam budując, byłby podobnym do matki licznéj rodziny, co jedno dziecko stroi klejnoty a drugie wszystkie zostawia w łachmanach. Łachmany te są to niegodziwe drogi, które zewsząd do Poznania przebywać potrzeba, a o których naprawie ledwie napomknięto. — Dopóki dróg kamiennych w ich miejsce mieć nie będziem, dopóty Poznań nie będzie sercem naszego handlu wywozowego, gdy i wełny zaledwie połowa tu wchodzi: — dopóki tylko samo zboże, surową wełnę, len, skóry i t. p. wywozić będziemy; dopóty projekt kolei żelaznéj będzie poskokiem a nie postępem. Przepraszam i »Postęp,« który od poskoku zaczął i rozbił się niby i w ogóle każdego, ktoby się przez to obraził: ja nie powstaję przeciw osobom, chcę tylko zbijać błędne zasady.

Ten sposób poskakiwania naprzód wiele nam bardzo w ogóle zaszkodził. We wszystkiém naśladujemy obcych, nie rozbierając środków i korzyści; stąd postęp z wierzchu, w rzeczy racze kroki — bo nie może być trwałą budowlę, któréj wzór wzięty ze skały na trzasawisku ślepo naśladowany. W takich poskokach nasz jedyny postęp: sprowadzono szewca, krawca, rymarza i t. d., a nie pomyślano o tém, że za nim nasze skóry i wełna do ich ręku przyjdą, muszą iść do zagranicznego garbarza i sukiennika; — można w Poznaniu dostać i cienkiéj bielizny, ale nasze lny i konopie za granicę do wyrobu wysyłać potrzeba. Przekonany jestem, iż Polska jednych tylko korzeni i wina potrzebowałaby z obcych krajów (jakiego wina, to wszystko jedno — każde cudzoziemskie), a natomiast wszystko inne za granicę wywozić powinna.

Dotąd o jednym tylko chłopku naszym powiedzieć się godzi, że postępuje prawdziwie; bo postępuje zwolna, ale według potrzeb — nie ślepo za obcych przykładem. Na dowód, że stronnicy kolei żelaznéj przeciwnego trzymają się toru, przytoczę jednego z wysłanych do Berlina, który na mój zarzut, iż potrzebniejsze wprzód kamiénne drogi, — dał mi za przykład Zjednoczone stany, które tych nigdzie, a tamte prawie wszędzie już dziś mają. Fałszcito podobno, ale choćby i tak, inneto przecie skutki — inne położenie! Tam prawie wszystka ludność zgromadzona w miastach, z których każde jest zbiorem fabryk — tam miejscem odbytu są porty: u nas każdy zagon jest miejscem produkcyi — miejscem przedaży najbliższa mieścina. Tam co chwila odchodzą gotowe wyroby, na które z całego świata czekają okręty: — u nas tylko w zimie wymłacają zboże, którego do Poznania dla złych dróg wywozić nie mogąc; najbliższym Żydom lub obcym furmanom cokolwiek przedawszy, resztę owcami spasamy. Wełnę nareszcie raz tylko strzyżem do roku, a jéj wywóz zapewne procentów od kolei żelaznéj zakryć nie potrafi. Zresztą najprostszym dowodem małych widoków jéj korzyści jest żądanie mających chęć przedsiębierstwa, aby im $\frac{4}{00}$ ręczyć, a mamy pełno dróg, któremi większy procent z większą dla kraju korzyścią osięguąć możemy.

Pomyślmy wprzody o szossach, ułatwijmy związki krajowe wewnętrzne, a gdy wywóz nasz stanowić będą głównie wyroby z łatwością z kilku lub kilkunastu miejsc przez cały rok się wywozić dające; — wtedy dopiéro czas będzie pomyślić o połączeniu tych miejsc z zagranicą przez koleje żelazne, których nakład nie zrujnuje zamożniejszego już wtedy kraju: zwłaszcza, gdy i lud oświeceńszy większy w téj pracy będzie mógł mieć udział. Dziś jedynym skutkiem takiego zakładu być może i musi większy jeszcze napływ cudzoziemskich towarów i ludzi, któych obojga już pewnie mamy do sytu, w zamian za nasze pieniądze.

Nie chcę ja, jak mi zarzucono, opasywać kraju chińskim murem (którego brak ze strony mo-

rza jak ułatwia Anglikom wprowadzanie trucizny fizycznéj, tak z resztą był u nas możeby wzbronił przystępu nie jednéj chorobie moralnéj); a chciałbym przekonać, iż ogólne kraju fundusze (przez sejm uchwalone) nie na dobro pojedyńczych miast i okolic obracać należy. Daléj, iż ulga w podatkach dozwolona powinna być rozłożoną na te klassy ludności, które nie od zbytków, lecz od koniecznych a niedostatecznych potrzeb życia podatkować muszą; nie zaś użytą na przedsięwzięcie (w śród obecnych okoliczności) jedynie ułatwieniem marnotrawstwa, a ciężarem kraju stać się mogące.

Poznań, dnia 3/6. 42. A. B.

Z Szczecina. — Nasze związki z Austryą i handel na Dunaju są jeszcze bardzo małoznaczne, chociaż zaprzeczać nie można, że takowe nader ważnemi staćby się powinny przy pomocy kolei żelaznéj tu z tąd do Triestu, przezcoby się morze Adryatyckie z Bałtykiem połączyło. Wstrzymanymi będąc z jednéj strony przez cło na Sundzie, a z drugiéj odcięci przez zamknięcie granicy rossyjskiéj kupcy nasi, którym ruchu i ducha przedsiębiorczego mimo ograniczonych środków zasobowych odmówić nie można, zwracają naturalnie, czemu się nikt zapewne dziwić nie będzie, oczy swoje na Cesarstwo i handel wschodni. Skwapliwie zajmuje się tu każdy wszelkiemi nowszemi ułatwieniami, jakich tamże w najnowszych czasach handel doznał, i nie cierpliwie wygląda godziny, w któréj zniesienie cła przechodowego między państwami związku celnego a Cesarstwem ogłoszą. Ale i na polityczne rozwijanie się tamże jak największą zwracamy uwagę, wiedząc dobrze, że takowe zawsze także ułatwienie związków handlowych za sobą pociąga. I tak twierdził niedawno temu z stósunkami austryackiemi dokładnie obeznany mąż, że Metternich już oddawna zajmuje sie nadaniem Karty, czyli Konstytucyi (?), i że to za jedyny poczytuje środek, aby Austryja przez związek celny całkiem w głębi nie stanęła i od interessu niemieckiego odciętą nie została. W Austryi długo się w cichości namyślają, ale raz co uchwaliwszy, szybko także i z konsekwencyą uskuteczniają. Dawniéj nikt nic pewnego o obradach nad kolejami żelaznemi na rachunek skarbu nie słyszał, aż oto naraz zdziwionym Niemcom wykonanie tychże zapowiedziano. Najwyższa także władza obradująca w Austryi bardzo szczęśliwy ma skład, i tym sposobem można tam dochować tajemnicy, a przecież obrad nie uszczuplać. — Składa się ona z Cesarza, brata tegoż Franciszka Karóla, wuja Ludwika, Xięcia Metternicha, Hrabi Kolowrata i każdoczesnego sprawę zdającego Ministra wydziału.

Przekonani jesteśmy, że skoro się ci wytrawieni i doświadczeni mężowie poprzednio przekonają, iż dotychczasowe materyalne węzły nie są już dostateczne, lecz iż bez mocnego duchowego węzła obejść się nie można, nie staną z pewnością na połowie drogi, ale owszem z zwyczajną konsekwencyą, wzmocnienienie, wykształcenie i ukończenie tegoż popierać będą.

Pers zalotnikiem w Europie. — Wiadomo, że Wicekról Egiptu kilku z krajowéj młodzieży, będącéj w jego złużbie, wysłał do różnych krajów europejskich, aby się tam w umiejętnościach i obyczajach wykształcili. Jeden z tychże, młody Pers, bawił przed kilką laty we Florencyi. Tam zabrał z nim znajomość pewien Anglik, który go do osiadłéj tamże angielskiéj familii wprowadził. Mistress B... przyjęła cudzoziemca bardzo uprzejmie, i przedstawiła go licznemu towarzystwu. Uroda i szlachetna postać Persa, równie jak i bogaty a przytém gustowny jego ubior podobały się powszechnie; mówił on dość płynnie po włosku i zachowywał się bardzo przyzwoicie. Spostrzeżono w prawdzie, że przez cały wieczor nie rozmawiał jak tylko z córkami mistress B..., wszelako przyznawano mu dobry smak, gdyż te trzy dziewczyny były równie piękne jak i kochania godne. Nazajutrz przybył młody Pers bardzo rano do pomienionego Anglika z prośbą, aby raczył dla niego prosić Mistress B... o rękę jéj córki. Anglik zrobił mu uwagę, że w Europie zwolna przystępuje się do takiego kroku, wszelako nie odmówił swego wstawienia się, ale zapytał, z którą właściwie z tych trzech panien chce się ożenić? — »Ze wszystkiémi trzema.« — »Jako, ze wszystkiémi? — »A juści, wezmę je wszystkie trzy i zapłacę tysiąc czerwonych złotych za każdą sztukę. —

Basza jest moim dobrodziejem, i ma wielkie upodobanie w pięknych Angielkach, mam sobie więc za powinność okazania mu méj przychylności. A że właśnie za dni kilka odpłynie okręt z Liworna do Kairo, przeto nadarza się najlepsza sposobność posłać mu te dziewczyny, które będą prawdziwą ozdobą haremu.«

Szamotuły, dnia 26. Stycznia.

Szanowny ze wszech miar kapłan WJXiądz Proboszcz Taszarski, odprawił dziś w kościele swoim z pomocą kilkunastu współkollegów, żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. najdostojniejszego Arcy-Biskupa Marcina Dunin. — Kto był świadkiem téj smutnéj uroczystości, przyzna niezawodnie, że na co tylko szczera chęć, gust, nakład zdobyć się potrafią, to wszystko ten zacny sługa ółtarza poświęcił, dla uwielbienia drogiéj pamiątki tego zbyt nam wcześnie zgasłego Arcy-Pasterza naszego.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Nad pozostałością zmarłego dn. 15. Czerwca 1842. Ur. Henryka Prittwitz, Rotmistrza w 7ym pułku huzarów, otworzono dziś process spadkowo-likwidacyiny. Termin do podania wszystkich pretensyj wyznaczony, przypada na

dzień 9. Maja r. b.,

na godzinę 10tą przed południem, w Izbie stron tutejszego Sądu przed Deputowanym Ur. Schultz, Assessorem Sądu Głównego.

Kto się w terminie tym nie zgłosi, zostanie za utracającego prawo pierwszeństwa jakieby miał uznany, i z pretensyą swoją li do tego odesłany, coby się po zaspokojeniu zgłoszonych wierzycieli pozostało.

Poznań, dnia 21. Stycznia 1843.

Król. Pruski Sąd Ziemsko-miejski.

Stan Termometru i Barometru, oraz kierunek wiatru w Poznaniu.

Od dnia 5. do 11. Lutego.

Dzień.	Stan termometru najniższy	Stan termometru najwyższy	Stan barometru.	Wiatr.
5. Lut.	+ 1,2°	+ 3,0°	27 = 8,0 =	Połud. z.
6. »	+ 1,1°	+ 6,2°	27 = 11,0 =	Półno. w.
7. »	+ 1,0°	+ 2,8°	28 = 1,6 =	Wschod.
8. »	+ 0,2°	+ 1,1°	28 = 2,6 =	dto.
9. »	0,0°	+ 2,6°	27 = 11,8 =	Połud. w.
10. »	— 1,3°	+ 1,2°	28 = 1,0 =	Półno. z.
11. »	— 0,3°	+ 1,7°	28 = 1,1 =	Półno. w.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 11. Lutego. 1843.	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizną.
Obligi długu skarbowego . .	3½	104⅞	104⅜
Pr. ang. obligacje 1830. . .	4	103¼	102¾
Obligi premiów handlu morsk.	—	93½	—
Obligi Kurmarchii	3½	—	101¾
Berlińskie oblig. miejskie .	3½	—	102⅝
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne	3½	103	102½
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	106⅔	106⅙
dito dito dito	3½	—	101⅞
Wschodnio-Pr. listy zast. .	3½	—	103¼
Pomorskie dito	3½	104 1/12	103 7/12
Kur- i Nowomarch. dito . .	3½	—	103¾
Szląskie dito	3½	102½	102
Akcje			
Kolei Berlińsko-Poczdamskiéj	5	—	127
dito dito akcje a prioris .	4	—	102¾
Kolei Magdebursko-Lipskiéj	—	—	136½
dito dito akcje a prioris .	4	—	103¼
Kolei Berlińsko-Anhaltskiéj	—	114½	—
dito dito akcje a prioris .	4	—	102¾
Kolei Düsseldorf.-Elberfeld.	5	68½	67½
dito dito akcje a prioris .	4	—	94¾
Kolei nadreńskiéj	5	80	79
dito dito akcje a prioris .	4	97½	—
Kolei Berlińsko-Frankfurt.	5	107	106
dito dito akcje a prioris .	4	—	103
Kolei Śląsk. górn.	4	—	95¾
Frydrychsdory	—	13½	13
Inne monety złote po 5 tal.	—	10 7/12	10 1/12
Disconto	—	3	4

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 13. Lutego. 1843. r. od Tal.	od sgr.	od fen.	do Tal.	do sgr.	do fen.
Pszenicy szefel . . .	1	19	—	1	19	6
Zyta . dt.	1	6	—	1	8	—
Jęczmienia dt.	1	1	6	1	2	6
Owsa . dt.	—	23	—	—	24	—
Tatarki dt.	1	10	6	1	11	—
Grochu . dt.	1	8	—	1	8	6
Ziemiaków dt.	—	21	—	—	21	6
Siana cetnar	1	5	—	1	6	—
Słomy kopa	6	15	—	7	—	—
Masła garniec	2	—	—	2	2	6